

діло

Видає: Видавничий Спілкун «Діло»

Самостійна українська держава — чи підбюдоване Росії

Монівості німецької політики на Сході Європи

З голосів німецької преси

Львів, 13. червня 1918

В німецькій пресі все воялюються статі, які витягають так, інакше б мали за ціль приготувати німецький політичний світ до відбудови Росії, а при тім звалити вину за прилучене України до Росії на слабість української національно-державної ідеї в українському народі.

До таких статей належить підмітка в „Neuer Presse“ статі берлінського професора д-ра Оттона Гечя, редактора заграничних справ в берлінській консервативній „Kreuz Zeitung“.

берлінській консервативній „Kreuz Zeitung“.

Наша публіка знає проф. Геч як противника Поляків і тому вважає його приятелем Українців. Менше знає наша публіка про те, що проф. Геч і в своїй великий праці про Росію і в „Kreuz-Zeitung“ заступав ідею союза Німеччини з царською Росією на основі полішенні царському правителству вести супроти „Малоросії“ таку політику, яку вони вважаємо вказаним.

Проф. Геч починає свою статю з того, що чутки, які прийшли про події на Україні 29. цвітня, застукали Берлін несподівано і викликали певного рода розчароване" — власне тому, "бо в Німеччині за час чотиролітньої війни богато говорено про Україну, не включаючи по правді фактичних обставин, які панували у тім краю". Побачимо далі, що закид не знайде фактичних обставин віднесіть ся до передбачувано-

В дійсності — пише проф. Геч — не було чого дивуватись. Бо чому відносини на Україні мали бути ліпші від тих же на півночі?... На півночі, як і на півдні, занувала апархія, голод, аграрна революція і експериментальний та дипломатський соціалізм. В тім ході мала поводати на півдні нова держава, для якої не ставало з давніших часів якого-небудь політичного апарату, а на який мав певний вплив бельгієцький режим. Тою новою будовою інтересувалось дуже мале число національно свідомих людей, під час коли більшість не українських національностей в краю, головно Поляків Великоросів, виступала вороже проти української державності. Перед правителством, яке проголосило незалежність України і заключило мир з середніми державами, лежали так великі труднощі, що в них виплутатись як слід прийшло дуже тіжче наявіті здібному правительству. Та кабінет Голубовича, з якими ми заключили мир, складався з молодих соціалістичних ідеологоїв, котрі були всім іншим, тільки не здібним правителством."

Доси проф. Геч був хоч на стільки обек-
тивним, що призвав незвичайно великі труднощі
абінету Голубовича. Далі, як побачимо, та об-
ективність його що-раз більше отускає.

„Кабінет Голубовича — пише проф. Геч-
ал — який опирався на дуже вузькій основі,
тільки на одній партії, оказался нездатним
застежувати в державі порядок на новій основі, со-
всесвітнім миром 9. лютого. Його бессиле по-
стало не в тім, що він мусив просити допомо-
ж зосередніх держав, але в тім, що не розумів,
як використати сю допомогу. На місце позитив-
ної роботи завела Центральна Рада і Рада на-
родників міністрів щовіністичну українську полі-
тику, вязану з соціалістичними експериментами.
Найгіршим з цього всего була земельна ре-
форма.“

Прознанізуймо сі твердженя проф. Гечя.
Огже те, що він називав „українською шо-
вітисьчною політикою“, була українізація полі-
тичного життя, яке українській державі повинно
кинути з себе ту русифікацію, яку насклало на
цього царське пануване. Що українське прави-
тельство мало за перший обов'язок в усіх сим-
п'єнтах пропустити процес українізації, се ясне. Проти
цього виступили відносно російські елементи, за-

**РЕДАКЦІЯ
І АДМІНІСТРАЦІЯ**
Львів, Ринок 18, II поверх.
Кошто пошт. № 422. 26.726.
Адреса тел.: «Ліло—Льво».
Число телефону № 62.
**Рукописи
рекомендують
не друкувати.**

Руководство
покупателя по покупке

ПЕРЕДІЛКА	
в Астро-Угорській	
девочко	—
деварічко	15—
хірічко	28—
хіорічко	56—
у Лалаві (без листяків)	
дісні	4—
деварічко	12—
хірічко	22—
хіорічко	44—
в Рівненській	
девочко	20—
хіорічко	54—
За згадку адреси залишило щ 30 с.	

Ціна отаплювань:
Рідко житловий, приватний
або бізнес будинок до 100 кв. м. включаючи
1-2, а включуючи 1-200 кв. м. включаючи
одну частину земельної підлоги
2-3, включаючи 2-200 кв. м. включаючи
двоє частин другого вимірювання, земельної
підлоги та суб'єкту інвестора
Висока ціна отаплювань за
квадратний метр
Одна приватна будівля
у Львові 100 кв.
за приватний 100 кв.

Начальный редактор: Д-р Эмиль Пинойко

І неділі тривати-ме довше на півночі, тоді та кожі і провідники, які стоять при українськім правительству, будуть іти незалежною, самостійною дорогою. Зміняться відносини на півночі, тоді Україна мусить ме братись з небезпекою в півночі. А ті мужі, які і нині правлять у Київі, в противності до теперішніх правителів, с погляду, що Україна, беручи її в чисто господарсько-гобоку, потребує рівночасно і півночі. Се не є пророцтво на майбутнє, але тільки факти і наука опирається на Історії".

Що говоряти сі виводи проф. Геч? Що теперішнє правительство буде стояти на становищі української державної самостійності до ти, доки "на півночі" панують більшевики. Коли ж "на півночі" взяли би перевагу елементи, споріднені з тими, які тепер правлять в Києві, то київські правителі не будуть проти злукі "півдня" в "північю".

Що-до цього вивід проф. Гечя відповідає дійсності.

Тенденційність його виводу полягає в тім, що він представляє справу так, що як до того часу, коли теперішні київські прапорівлі залягають злукі "півдня" з "північю", українська державна самостійність не укріпити са, — то се буде виключно вина "тих верств, які бажають власної державності і незалежності", ба "осередні держави можуть ім допомогти, але не можуть всего зробити". Порівнайте ці слова німецького професора-політика з тою "допомогою", яку мають від осередніх держав, почавши від 29. цвітня, ті українські верстви, які бажають власної державності і незалежності, — а зрозуміте, в що ціляє проф. Геч. При такій "допомозі" очевидно годі укріпити українську державну самостійність, а потім осередні держави, коли ім съзго буде треба, вмиють руки і заявлять, що вони прещінь всего не могли зробити".

В сій напрямі говорить багато й отсі кінцева фраза виводів проф. Гета: „Відносини осередніх держав до України залежать муть від їх будучого становища супроти російських гранітних народів, так що про ті відносини говорить можна тільки тоді, коли вони встановлені”.

Однак вони не можна тільки тоді, коли вони виявляються".
Однак на думку проф. Гечи Німеччини ще не рішила ся, чи помагати будувати самостійну українську державу, чи взяти за основу своєї

Ще виразніше від проф. Гена висловлюється самі думки "Frankfurter Zeitung" в редакційній передмові до їх "Історії".

передовиці з 4. с. м.
"Всі сми, які розчили по переговорах у
Берестю, певне не дозвільть, але деякого
попілшения апроризації в Німеччині і ще більше
в країнах наших союзників можна певне ждати"
По такім реалістичному введенню в предмет газе-
та заявляє далі: "В Берестю ведено переговори
з українською делегацією, за якою стояло дуже
мало. Ся основна помилка не сміє повторити.

Ствердили, що „одиноким постійним елементом на Україні є німецькі багнети, але на сій основі не можна поставити цілої держави”. — газета представляє слабість українського руху на Україні, від якого відпали всі висші верхи, а остав тільки селянин, через що „український рух від початку мав аграрно соціалістичний характер”. Тому Українські Громади в першій і другій Думі ставили домагання поділу великоzemельної власності, а „національні домагання об'єднувалися по питанням в федераційний Радянський Союз”.

межували до автономії в Федерації Росії. «Буржуазні партії — пише газета далі — відкидали в більшій частині навіть ці скромні автономістичні бажання. На заході України висхідство є польська, зрештою буржуазія є скрізь ротійська. Що між буржуазією на просторі, які тепер називають Україною, є люди розважні, які безумовно відкидають політику, звернену проти осередніх держав, як самозвичче боже віле, які також на випадок з'єднення в ядром Росії виступили би проти нового російського фантастичного імперіалізму, се дуже зрозуміле. При

розумій політиці буде се можливо підпирати сїй відрядний розвиток. Так само є природно, що буржуазні партії, які тепер у Київ мають новий осередок державного ладу в своїм розумінні, волять кожий рід держави від памованих большевиків. При переміні в Москві, на яку пренінь треба числити, відпаде для теперіших керманічів української держави найважніша причина, виділ якої вони тепер уважають своє відділене від Росії меншим злом. Що-до сього не треба дуритися. Нові міністри і сам гетьман можуть бути добими автономістами й оцінювати належно також господарські користі певного рода самостійності, — однака український національний рух, звязаний з соціалістичним способом думання селян, мусить остати для них чужим. З російської сторони доношено, що ген. Скоропадський ще в 1914 р. разом з президентом Думи Родзянком був автором меморіалу, в якім заперечувано іст ногане української нації; спростоване сього донесення, застать ся, досі не наступило.

Тривке основане незалежної української держави могло б тільки тоді числити на успіх, колиби оперло ся на соціалістичнім селянстві, яке нас в краю більшість, але не має достаточних сил до державної кермі. Нова проба від сьогодні не дала би для переведення договорів про доставку вожні для осередників держав ліпших гарантій, і тому таких гарантій треба швидше сподівати ся від пів-буржуазного правительства. А при такій правительству треба числити ся в можливості, що спертий на історії століття звязок в Великоросію покажеться сильнішим ніж модернізм націоналістичних наук. Коли постало ся, що такий розвиток лежить в природі річій, то було би вlossenю помилкою протиставити ся Йому. Задача німецької політики мусить радше воляти в тім, щоб відносини, які тепер наявляють на Україні, так сильно зважати на інтересами і чуткими імпондерабіліями, щоб вони могли мати корисний вплив на відносини в відличеною від большевицької пропасніці Росією.

Як бачимо із виводів проф. Геча і редакції „Frankf. Zeit.“ і інших голосів німецької преси, як „Vossische Zeit.“, „Berliner Tageblat“ і ін., які ми в свій час реферували, німецька політична думка в поважній частині хідить ся в сторону єднодумки Росії і віддалегід приготовляє собі відворог від політики будовання укрінської держави. Аргументи про слабість українського руху мають служити очевидно для обґрунтування цього відвороту. Та коли візьмемо на увагу, що на Україні робить ся тепер все, щоби українські державно-творчі елементи ослабити, то зрозумімо вартість цих аргументів.

Сі голоси німецької преси свідчать, що німецька політика єднодумки Росії розважає як одну з вигідних для себе можливостей. Успокіюча вказа Кільмана зовсім не вміє справи: німецький державний муж сказав президії УПР.

Занехана справа.

Цими днями відділ українського пластичного мистецтва при міністерстві народної освіти ввернув Його увагу на те, що столиця України Київ, майже не має памятників національним героям, або хоч такі памятники й є, як от Богдану Хмельницькому та Кочубею й Іскрі, але всини збудовані за царського режиму й мають тенденцію киявати ідею єдиної неділімої Росії і що тепер, коли Україна стала самостійною державою, повинно збудувати в Київ памятник тим героям, які своє молоде життя віддали на жертву за відбічення віковічної мрії українського народу про сесю державну незалежність.

Цілком поділяючи спасену гадку діячів українського мистецтва і широ бажаючи щастливого й вдіснення, ми болізно пригадуємо суму історію з будуванням у Київ памятника найкращому синові України, несмртельній памяті співцевій її славі та її страждань, Тарасові Шевченкові.

Справді, що історія жимохіть наводить на дуже сумні гадки. Дине щось творить ся в цію справу. Коли нас душив царський режим, коли нам вібороняли вавіть прилюдно молитись за душу славетного кобзаря, ми все таки широ дбали про те, щоб утворити Йому памятник в столиці України, вібрали чималі на те кошти і вигадали вигляди велику енергію і запал до цієї національної справи. Нам з усіх боків робились великі перешкоди, чорна вгаря централістів счинила шалену бучу, київська міська дума то призначала, то вібирала місце від памятника і проте ми з усієї сили пішли до своєї «єти» і сдавались, що от от доскочимо до її адії некия, і в 1914 р. в столітні роковини народження постає же готовувадись урочисто справити відкриття памятника Йому, хоч-би Й не за відповідну місця. Це не вдалося і з того часу справа з памятником виднає завмерла.

Не схила вона Й після революції, коли відомим нашим рота зашпило. Світи тепер, коли

те, що вважав за згідне в біжучим інтересом німецької політики, але певне не розкрив перед нею усіх політических проблем, розважує німецькими керманічами держави.

Чи ві будь-які відносини Росії наступить, се інша реч. Але щоби воно не наступило і не принесло ущадку українській державності, на се не вистане тишити ся, що „Господь Бог і Німці з нами“, тільки треба мати на увазі всі реальні можливості, розважувані тими, що мають вплив на нашу будучість, щоб відповідно до того вести свою політику.

Мадяри проти поділу Галичини.
Інтерпелляція в угорському парламенті. — Відповідь угорського президента міністрів.

БУДАПЕШТ 12. червня (ТКБ.) Гр. Теодор Баттіяни поставив на минулому засіданні Палати послів інтерпелляцію, які становище займає правительство в справі полагодження польського питання, і чи правдива є поголоска розширення в Австро-Угорщині в означенні речених мається предложить проект закону про створене окремої східно-галицької провінції не дастъ потогодити ся ні в польськими ні в угорськими інтересами, питає він президента міністрів, чи він поробив відповідні кроки, щоби се зможено було відповісти на цю запитання.

БУДАПЕШТ, 12. червня (ТКБ.) У відповіді на інтерпелляцію Баттіяни в Палаті послів в справі полагодження польської справи заявив президент міністрів Векерле, що жалує, що інтерпеллянт в умотивовано запиту, певне на основі односторонніх інформацій, критикує поступовання німецького правительства в оккупованих провінціях. Хоча масмо симпатії для Поляків, однака не можна заперечити історичного факту, що освобождение польського народу, якого й ми бажаємо, належить завдячу вати співділанню наших і союзних війск. Се є історичний факт.

Ми перші в нашими союзниками проголосили незалежність Польщі і ставили на становище, на якім стоїмо до сьогодні, що рішення про будучину польської держави належить до польського народу.

Правительство і народ угорський витасне розвиток польського народу і висловує свою радість, що властиві ся навязати тісні відносини з народом, який протягом цілої минувшини був з нами в зносинах. Крім заяви симпатії нашестівницьке таке, що наше право-державне положення не має змінити ся, аби ми наші внутрішні справи могли полагоджувати цілковито своєбільно без ніякого вмішування, і аби ми могли берегти наших інтересів.

В справі полагодження польського питання повстали найріжнородніші погляди не тільки

в самостійній українській державі не може бути яже ніяких перешкод утворити її національному поету найкращий памятник в найкращому місці її столиці. Що ж це значить? Невже Україні занедбалі чи занехали справу, які так палко обходила їх в люті часі? Чого мочевать комітети і київський і полтавський, які спешіально повинні опікуватись цією справою? Слід би ім хоч би подати громадянству відомості про кошти, зібрані на памятник. Де переходять ся ці кошти? Скільки їх власне є? Чи пілі вони, чи ве пограбували їх часом большевики під час піднімання на Україні? Може треба б їх збільшити і поновити заклик до жертвовування?

Та пора, вже цілком вирішити Й справу про місце під памятник. Не ставити ж Його справді на тім невідповіднім місці, яке з призаувства уділила для Його стара міська дума, на Караваївській відомі: „для хахла, мовляв, здесь «бредеть». А пристойний проект памятника невже ж так і не зуміємо утворити? Тепер жже в нас, звала Бостови, є українська академія мистецтва, є й творицтво діячів українського пластичного мистецтва, то, здається, є кому подати Й про цю справу. До річи це творицтво тепер склинило у Київ зі своїх фаховців, то от би ім і подебало с'говорити питання про те, яким способом утворити найкращий проект памятника: чи знову отолосити конкурс, чи як інша? До цієї справи поєднано придатись і той відділ українського пластичного мистецтва, який існує при міністерстві освіти.

Взати ми кажемо всіх Українців, кого тільки «блудить» справа будування памятника Шевченкові, звернути пильну увагу на цю національну справу й порушити її в мертві точки, в які вона от уже кількох роках опинилася: бо це ж образ нашої національної чести й непрощений гріх, коли ми справді забули про наш несвійський обов'язок перед памятю нашого великого поета.

(Нов. Рада).

в Німеччині, де впрочім офіційна Німеччина не нічого не заявила, але також — як вказує примір інтерпеллянта — у нас і в польських країнах. Ся справа не находити ся що в тій стадії, яка вимагала би заяви з нашої сторони, чи зі сторони Німеччини. Навіть Польща не може зявити своєго становища. Супроти такога стану річі Палата вважати ме зовсім природним, що й я не вложу ніякої заяви.

Цо тикається з української справи, то можу обмежити ся до заяви, що мировий договір в Україні ще не ратифікований.

Правительствена і парламентарна кріза.

Львів, 13. червня 1918.

Політичне положене прояснило ся що парламентарна сесія літньою останеться нерішеною. Правительство д'ємагає ся запоруки, що парламентарна дебатою і голосуваннями над світальними внесеннями і запитами про внутрішні ресурси держави. Такої певності правительство по-люзії парламентарної комісії польського кола.

Ті польські рішення відштовхнули від Польських німецьких партій. Німці між рядками країнти в союз з Чехами, коли-би Чехи забезпечили Німців вражали би уступлене д'єр Зайдлер за casus belli для себе і також тому їх відношене до польського кола, яке д'ємагає ся д'ємісії.

Наслідком д'єтерішної парламентарної крізи вистав же стан ех. л.х. д'єр Зайдлер вважає вровнікам парламентарних партій, що не думає примінювати § 14. Податки побирає правительство без ніяких повноважностей. Так само віднягається осьму воєнну позицію. Такий стан має би тривати до осені, коли би до того часу не вдалося скликати парламенту.

Примінюванем безпарламентарного режіму мають бути нездовolenі д'ємісі з членів теперішнього кабінету, в першій мірі г. Сільва-Тарука, опісля міністрів: Візєр, Банганс, Віммер. Д'ємісі з віденських дніанників перечати тому. Справі політичного положеня присвячена була міністерська рада, що відбула се засідання, та яка набула не покінчилась ся ніякими конкретними рішеннями.

Кріза буде рішена на кождий случай перед 15. с. м. До того часу бажає д'єр Зайдлер прояснити положене. Вся увага правительства і парламентарних кругів обернена на наради У.Крайнської Парламентарної Репрезенташі та німецьких партій, які відбувають ся нині.

Що станеться з правителством та слуга відложення парламентарної сесії на осінь? Відмежують ся чутки, що д'єр Зайдлер таки останеться на своєму становищі. Можливе і те, що він внесе д'ємісію, щоб д'ємати поручене зложити новий кабінет.

Записка співробітників українських міністерств до гетьмана.

Відповідь гетьмана делегації.

КІЇВ (УТА). Делегати-співробітники міністерства земельних справ, справ внутрішніх, заграничних, торговлі, фінансів, землівживання, канцелярії державного секретарія і землівживання д'ємісії комунікації на Україні подали гетьманові записку, в якій пояснюють ся, що причину конфлікту між співробітниками і радою міністрів є те, що до ради міністрів увійшли особи ворожі українській державності, що й являється причиною шалючої в теперішніх хвилях анархії, яка уже почала було стихати. Співробітники державних інституцій довели до отвертого конфлікту, розуміючи, що поступити так приказує ім громадський і національний обов'язок. Представивши в записці факт усунення з міністерства людей, які стояли близько народу і для яких ідея української державності так само дорога як і для гетьмана, і заміни їх людьми не зважоними з нею, тому й небезпеками і шкідливими, — записка звертає увагу голови української держави на се, що в інтересах української державності, зведення д'ємісно демократичного правління в центрі і довкруги нього, обезпечена прав державної української мови і установлення відповідних умов прав співробітників Україні, необхідно: 1) правителству вести тверду національну і демократичну політику, 2) назначити на відповідальні становища свідомих громадян Україні, 3) повернути до урядів всіх безосвітні, проти закону, відправлених Україні співробітників міністерств земельних справ, 4) обезпечити правною винагородою співробітників відправ-.

